

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Handlingsplan for skogbruk i Oslo og Viken 2021-2025

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Handlingsplanens hovedmål og organisering	4
Kap. 1: Bakgrunn - Utviklingstrekk i skogbruket	6
1.1 Nasjonale utviklingstrekk	6
1.2 Utviklingstrekk i Oslo og Viken	8
1.3 Skogen som klimafaktor	9
1.4 Skog, skogbruk og verdiskaping i Oslo og Viken.....	10
Kap. 2: Rammer og føringer for skogbruket i Oslo og Viken	12
2.1 Lover og forskrifter	12
2.2 Nasjonale føringer	14
2.3 Befolkning, rekreasjon og friluftsliv.....	14
2.4 Biologisk mangfold og vern	15
2.5 Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer.....	17
Kap. 3: Satsingsområder i handlingsplanen	18
Satsingsområde 1: Bærekraftig skogproduksjon og effektiv bruk av virkemidler.....	19
1.A Bærekraftig skogproduksjon	19
1.B Økonomiske virkemidler:.....	20
Skogfond og enhetlig tilskuddsforvaltning	20
1.C Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer.....	22
Satsingsområde 2: Infrastruktur og utvikling	23
2.A Infrastruktur og tømmertransport	23
2.B Utvikling og rekruttering	25
Satsingsområde 3: Skog- og trebruk som del av klimaarbeidet i regionen.....	26
Aktuelle dokumenter og lenker	29
Tillegg.....	30

Forsidefoto: Statsforvalteren i Oslo og Viken (øverst m. klokka: bilde nr. 1,3, 4, 5,6), Terje Johannessen (nr. 2)

Forord

Den nye forvaltningsenheten Oslo og Viken utgjør landets nest største skogregion. Den forener tre tidligere fylkesmannsembeter, og medregnet Oslo omfatter regionen 52 kommuner fra 1.1.2020.

I arbeidet med å utarbeide en enhetlig skogforvaltning i regionen ser vi behov for en handlingsplan som forener tidligere satsingsområder. Det er også behov for felles signaler for prioritering av innsats, tilskudd og liknende.

Denne handlingsplanen tar sikte på å videreføre hovedlinjene i de tidligere strategidokumentene *Strategi for økt aktivitet i skogbruket i Buskerud 2014-2017*, *Strategisk plan for skogbruket i Akershus og Oslo 2016-2019*, og *Regionalt bygdeutviklingsprogram for Østfold 2013-2016*.

Vi har mottatt 29 høringsinnspill til utkastet av denne handlingsplanen, som vi har forsøkt å imøtekomme eller utdype i den endelige versjonen.

Statsforvalteren har et mål om at handlingsplanen skal fungere som et rådgivende dokument både for forvaltningen og næringen i regionen, og gi grunnlag for felles prioriteringer og satsingsområder.

Nå er det opp til oss alle å ta planen i bruk, bare da blir det en levende handlingsplan til beste for skogen og skognæringen i Oslo og Viken.

Drammen, 01.03.2021

Nina Glomsrud Saxrud
Landbruksdirektør

Helge Nordby
Seksjonssjef skogbruk og arealforvaltning

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Handlingsplanens hovedmål og organisering

Skogbruket i Oslo og Viken balanserer mange ulike hensyn. Verdiskaping, klimautfordringer, samt det sterkt økende folketallet i regionen er grunnlaget for denne handlingsplanen. Samtidig skal skogbruket skje i en bærekraftig kontekst. I planen brukes bærekraft om skogbruk som balanserer økonomiske, miljømessige og sosiale hensyn. Gjennom lovverk, forskrifter og sertifisering ligger slike hensyn som en forutsetning for skogbruket som næringsvirksomhet.

Planen legger til grunn at skogbehandlingen skal følge dagens lovverk med forskrifter og skognæringens sertifiseringsstandarder. Skogbehandlingen skal baseres på faglig kunnskap. Skogproduksjon og økonomi skal vurderes sammen med en rekke faktorer som biologisk mangfold, vannforvaltning, friluftsliv, kulturminner og klimahensyn.

Hovedmål

Denne planen har fokus på skogbrukets bidrag til å møte klimautfordringene og samtidig gi verdiskaping i næringskjeden. Handlingsplanen har som hovedmål å øke aktiviteten og verdiskapingen i skogbruket gjennom bærekraftig forvaltning av skogen i Oslo og Viken.

Organisering

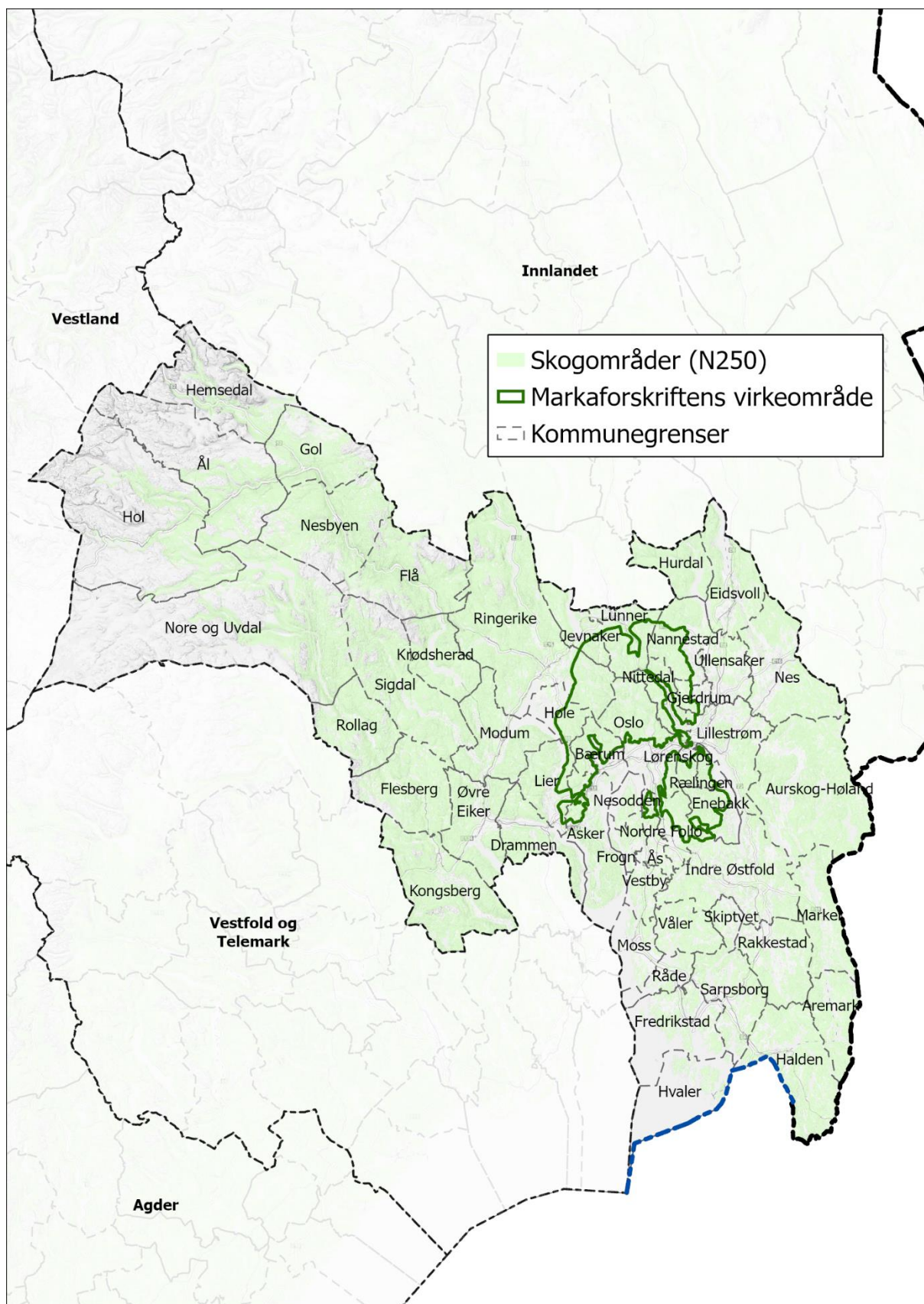
Statsforvalteren er eier av handlingsplanen, og den er utarbeidet i samarbeid med kommunene. Arbeidet er forankret i Kontaktutvalget for skogbruk i Oslo og Viken, et nettverk som består av Statsforvalteren, fylkeskommunen, representanter fra kommunene, næringen og Skogselskapet.

Planprosessen har inkludert en høringsrunde med kommuner, fylkeskommunen og relevante nærings-, interesse- og samfunnsorganisasjoner.

Hoveddokumentet i handlingsplanen er utarbeidet for femårsperioden 2021-2025. Det vil videre fremover bli utarbeidet supplerende oppfølgingsplaner for tiltakene i samarbeid med de regionale skognettverkene. I disse vil det bli definert tiltak der både Statsforvalteren og andre aktører i skognettverket i Oslo og Viken har ansvaret for å være pådriver.

Statsforvalteren vil legge opp til at årlige oppdateringer av tiltaksplanen skjer i samråd med skognettverkene i Oslo og Viken, og med Kontaktutvalget for skogbruk i Oslo og Viken.

Bilde 1: Skogområder i Oslo og Viken. Yttergrensen for markaforskriftens virkeområde er markert med mørkegrønn linje (kartillustrasjon: Statsforvalteren i Oslo og Viken)

Bioøkonomi:

Innovativ bruk av tre i regionen

Splitkon AS

I 2018 bygde Splitkon Norges - og på det tidspunktet, verdens største fabrikk for produksjon av massivtre/KL-tre på Åmot i Modum.

Massivtre/KL-tre blir brukt som elementer i en rekke typer bygg. De kan i mange tilfeller bidra til et lavt klimafotavtrykk både under produksjonen og gjennom byggets levetid, sammenliknet med andre byggematerialer.

Fabrikken er nå i full produksjon og benytter kun PEFC-sertifisert trevirke fra Norge i produksjonen.

Borregaard AS

Borregaard i Sarpsborg har et av verdens mest avanserte bioraffinerier. Ved bruk av grantømmer som råvare produserer de avanserte og miljøvennlige biokjemikalier.

Hovedproduktene er spesialcellulose og lignin som har et stort spekter av bruksområder, fra mat til direkte erstatninger av oljebaserte produkter.

Det er 700 årsverk i Sarpsborg. Mellom 70 og 80 av disse arbeider i forskningssenteret.

De forbruker ca. en million kubikkmeter granvirke i året, herav ca. 350.000 kubikkmeter fra Oslo og Viken.

Omsetningen i 2019 var 3,8 milliarder kroner.

Kap. 1: Bakgrunn - Utviklingstrekk i skogbruket

De globale klimautfordringene krever et «grønt skifte» verden over, med overgang fra sort til grønt karbon. Det er behov for en raskt økende verdiskaping basert på grønt karbon. OECD spår at bioøkonomi vil være et bærende element for Europas økonomi innen 40 år. Her kan skog- og trenæringen spille en nøkkelrolle.

I SKOG22-rapporten, som er utarbeidet på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet, er det beregnet at den samlede omsetningen fra skog- og trenæringen i Norge utgjorde 43 milliarder kroner i 2012. Det blir anslått at verdiskapingen kan firedobles fram mot 2045, til minst 180 mrd. kroner årlig.

1.1 Nasjonale utviklingstrekk

En rekke samfunnsforhold virker inn på skogbruket. Relevant for denne handlingsplanen er bl.a. følgende nasjonale utviklingstrekk:

Klima. Det er i dag økt bevissthet om skogens viktige klimaeffekt. Den binder store mengder CO₂ og regnes som et virkemiddel i internasjonal politikk for å løse klimautfordringene.

Det grønne skiftet. Det skjer en stadig raskere utvikling av nye produkter med trevirke som råstoff. Alt som kan lages av fossilt karbon, kan i prinsippet også lages av biomasse. Skog- og trenæringen har mulighet til å spille en nøkkelrolle her. Byggløsninger i tre står for det største potensialet for økt verdiskaping fra tømmerstokken. I tillegg kan råstoff fra skogen brukes innenfor et bredt spekter av produkter.

Industri. Behovet for ny, moderne treforedlingsindustri i Norge er stort. Borregaard Industrier, som foredler trebasert råstoff, har gjennom utstrakt forskning og utvikling blitt verdensledende innenfor sine spesialfelt. Innen treforedling er imidlertid en rekke store bedrifter lagt ned i Norge de siste årene. En konsekvens er at

nær halvparten av foredlingskapasiteten for massevirke i Norge er tapt.

Eksport og infrastruktur. Norsk nettoeksport av tømmer øker, med økt langtransport som resultat. Behovet for god infrastruktur har økt som følge av nedlegging av skogindustri i regionen og på Østlandet. Det er fokus på infrastruktur for vei og jernbane og tilrettelegging av havneanlegg med mål om å få ned transportkostnadene og miljøbelastningen ved transport.

Energieffektivisering. Gjennom plan- og bygningslovens tekniske forskrift, en felleseuropeisk merkeordning, og flere statlige insentiver, pågår en målrettet, nasjonal innsats for å redusere energibruk i bygg.

Bilde 2: Bruken av massivtre/KL-tre er økende i regionen (Foto: Statsforvalteren i Oslo og Viken)

1.2 Utviklingstrekk i Oslo og Viken

Oslo og Viken har noe over 1,9 millioner innbyggere ved inngangen til 2020, og er en av Europas raskest voksende hovedstadsregioner. Samtidig har regionale myndigheter mål om å minimum halvere klimagassutslippene sammenlignet med utslippsnivået i 1991. For å møte utviklingen legges det opp til konsentrert utbygging rundt kollektivknutepunkter.

I dag er høyproduktive skogarealer, på linje med dyrket mark, under press for utbyggingsformål. Det er et mål at presset i regional målestokk reduseres til et konsentrert utbyggingsmønster.

Dagens utviklingstrekk vil kunne medføre:

- Økt behov for trevirke i nybygg og ved ombygging av eldre bygg
- Økt behov for bioenergi til varmesentraler
- Økt behov for å bruke skogen i folkehelse- og friluftssammenheng

Dagens urbanisering, der mange av innbyggerne bruker skogen kun i folkehelsesammenheng, fører til at færre har kunnskap om skogbruk som næring. Dette innebærer økt behov for informasjon og holdningsskapende arbeid for å unngå konflikter.

Bilde 3: Behovet for god infrastruktur i skogbruket er økende. Samtidig er skogsbilveiene mye brukt til ulike friluft- og rekreasjonsformål (Foto: Statsforvalteren i Oslo og Viken).

Skogens klimaeffekt i tall

1 kubikkmeter (m³) med tømmer binder ca. 1 tonn med CO₂.

- Den stående kubikkmassen i Oslo og Viken binder ca. 180 millioner tonn CO₂-ekvivalenter
- Tilveksten i skogen er større enn avirkningen, og årlig øker den totale bindingen med 2 millioner tonn CO₂-ekvivalenter
- Årlig tas det opp nesten 4,5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i skogen i Oslo og Viken. Dette tilsvarer mer enn 80% av klimagassutslippene i regionen, som var på 5,4 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i 2018

(Kilde: [Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker](#) og [Utslipp og opptak fra skog og arealbruk](#) / Miljødirektoratet)

1.3 Skogen som klimafaktor

Skogen er en viktig klimafaktor fordi store mengder karbondioksid (CO₂) tas opp og bindes av trær i vekst. Betydelige mengder bindes også i skogbunnen.

Potensialet for en positiv klimaeffekt ligger i den såkalte *substitusjonseffekten*, der trevirket «holder» på det bundne karbonet også i mange år etter at skogen er avvirket, og erstatter alternative materialer eller produkter. CO₂ er bundet så lenge trevirket ikke råtner eller brennes. Det vil si at økt trebruk i form av byggematerialer vil gi økt lagring av CO₂ i hele bygningens levetid, inntil trematerialet brytes ned. I tillegg reduseres bruken av materialer som krever betydelig mer og ofte fossil energibruk ved framstilling.

Trevirke kan også brukes i produksjon av bearbejdede produkter som i dag benytter fossilt karbon, som for eksempel plast. I begge tilfeller reduseres klimagassutslipp og klimafotavtrykket.

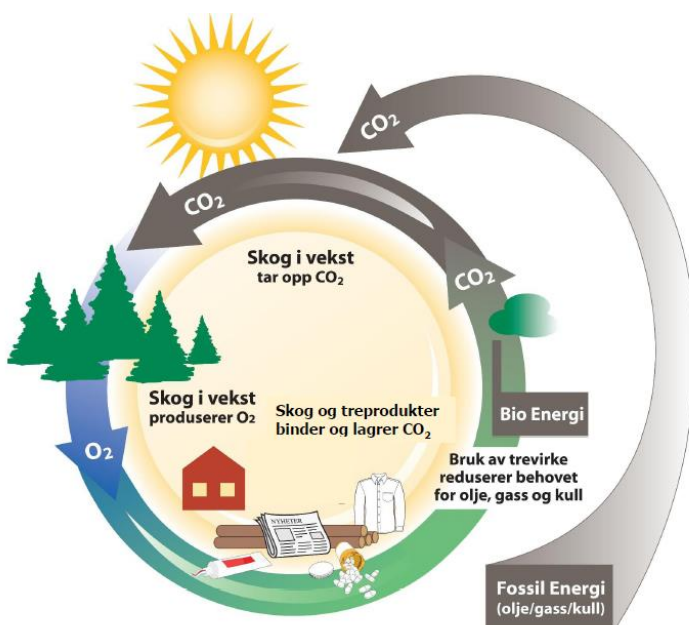
Et aktivt og bærekraftig skogbruk utgjør en viktig del av de foreslåtte tiltakene i Klimakur 2030. Skogbrukstiltak som allerede i dag er praksis, blir løftet fram som viktige og kostnadseffektive klimatiltak.

Det er grunn til å tro at den nasjonale målsetningen om økt skogproduksjon, gjennom økonomiske insitamenter og klimatilskuddsordninger, vil bli opprettholdt også framover.

Fremtidsrettet forvaltning

Samtidig som skogbruket kan dempe klimaendringene, er klimaendringene en utfordring for skogbruket. Endret klima medfører større risiko både biologisk og økonomisk.

Skogforvaltningen må være robust i vid forstand, ved å ta hensyn til hvordan klimaendringene påvirker treslagsvalg, tetthet og driftsmetoder, og hvordan skogen påvirker hendelser som brann, flom og erosjon.

Bilde 4: Illustrasjonen viser fotosyntese og karbonbinding i skog. Kilde: Viken Skog SA

1.4 Skog, skogbruk og verdiskaping i Oslo og Viken

Oslo og Viken har betydelige skogressurser som kan bidra til regional satsing på bioøkonomi og det grønne skiftet.

Den næringsmessige utøvelsen av skogbruket har stor betydning for samfunnet, med en årlig verdiskaping i regionen på om lag 7,5 milliarder kroner. Samtidig produserer skogeierne et fornybart råstoff basert på et grønt karbonkretsløp, noe som bidrar positivt i klimasammenheng.

Mye av videreforedlingen av tømmer ligger innenfor det sentrale Viken-området. Eksempler på dette er Moelven Soknabruket, Moelven Numedal, Moelven Eidsvoll, RingAlm Hauer seter, Eidskog Stangeskovene avd. Vikodden, Splitkon, Borregaard, Norske Skog Saugbrugs og Hellefoss Paper. I tillegg er det under etablering ny virksomhet på Tofte ved Silva Green Fuel og planer om ny industri på Treklyngen på Follum. Det er også planer om ny fabrikk for KL-tre i tidligere Østfold. Oslo og Viken er derfor en viktig region innenfor treforedling.

Antall sysselsatte og bedrifter i skogbruket og tilknyttet industri

	Sysselsatte (2019)	Bedrifter (2020)		
	Oslo og Viken	Oslo og Viken	Norge	% av Norge
Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk	1 752	2555	9 612	26,6 %
Trelast, trevareindustri, papir- og papirvareindustri	3 373	425	1950	21,8 %

Antall sysselsatte og bedrifter i næringsgruppene «Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk» og «Trelast, trevareindustri, papir- og papirvareindustri» i Oslo og Viken (SSB)

Bilde 5: Den næringsmessige utøvelsen av skogbruket har stor betydning for samfunnet. Samtidig produserer skogeierne et fornybart råstoff som er basert på et grønt karbonkretsløp. (Foto: Statsforvalteren i Oslo og Viken)

Skognæringen følger i dag to standarder for bærekraftig skogbruk (PEFC og FSC). Her legges føringer for skogforvaltningen for å sikre skogproduksjon, høsting av skogressursene, hensyn til friluftslivet og levevilkår for truede og sårbare arter. Alt tømmer som omsettes i regionen kommer i dag fra sertifiserte skoger.

Som tabellen under viser, er gran det dominerende treslaget i Oslo og Viken. I perioden 2017-2019 ble det årlig hogd rundt 58 prosent av beregnet tilvekst. Omtrent hele tilveksten ble tatt ut for gran, mens for furu og lauv er hogsten lavere enn tilveksten.

Nøkkeltall for skog og skogbruk i Oslo og Viken

Areal	
Totalt skogareal	14 099 km ²
Areal produktiv skog	11 759 km ²
Skogareal med spesielle restriksjoner	
Skogareal omfattet av skoglovens markaforskrift	1 260 km ²
Vernet areal - produktiv skog	535 km ²
Båndlagt etter andre formål (se tabell på side 16)	1 412 km ²
Vernskog - produktiv skog	334 km ²
Skogvolum og tilvekst	
Stående kubikkmasse	180 millioner m ³
Treslagsfordeling	45 % gran, 17 % furu, 38 % lauv
Årlig tilvekst	4,83 millioner m ³
Aktivitet	
Gjennomsnittlig årlig avvirkning (2017-2019)	2,8 millioner m ³ (herav gran 1,9 millioner m ³)
Planting (2020)	9,3 millioner planter
Ungskogpleie (2020)	96 000 dekar
Skogeiere og infrastruktur	
Antall skogeiendommer større enn 50 dekar	14 800
Skogsbilveier	10 900 km
Verdiskaping	
Førstehånds bruttoverdi på innmålt tømmer (2020)	1,0 milliard kroner
Årlig verdiskaping skogbruk og skogindustri (estimert)	Ca. 8 milliarder kroner

(Kilder: NIBIOs Arealbarometer, NIBIO Rapport nr. 133/2020, SSB, Landbruksdirektoratet)

Kap. 2: Rammer og føringer for skogbruket i Oslo og Viken

2.1 Lover og forskrifter

Næringsmessig utøvelse av skogbruk i Norge reguleres av **Skogloven** med tilhørende forskrifter. Skogloven slår fast at målet er å fremme bærekraftig forvaltning av skogressursene i landet med sikte på aktiv verdiskaping, og å sikre det biologiske mangfoldet, hensynet til landskapet, friluftslivet og kulturverdiene i skogen.

Bærekraftsforskriften fra 2006 skal fremme et bærekraftig skogbruk som sikrer miljøverdiene i skogen, aktiv forynging og oppbygging av ny skog, og god helsetilstand i skogen. Registering og ivaretagelse av nøkkelbiotoper er lovfestet i forskriften, og dette utgjør også grunnlaget for skogbruksplanlegging med miljøregisteringer.

I henhold til **landbruksveiforskriften**, skal planlegging og bygging av landbruksveier skje på en måte som skal gi landbruksfaglige helhetsløsninger. Det skal samtidig legges vekt på hensynet til miljøverdier som naturmangfold, landskap, kulturminner og friluftsliv, hensynet til fare for flom, erosjon og løsmasseskred, samt andre interesser som blir berørt av veiframføringen.

Markaforskriften gjelder for hele skogarealet i Oslo. I Viken gjelder forskriften for ca. 11 % av det produktive skogarealet. Forskriften skal sikre at utøvelse av skogbruket i de avgrensede, bynære skogområdene bidrar til å utvikle områdets kvaliteter knyttet til friluftsliv, naturmiljø, landskap, kulturminner og vannforsyning. Til forskjell fra øvrige skogområder må skogeierne ha forhåndstillatelse til foryngelseshogst fra kommunen, og det er angitt arealbegrensninger for foryngelsesflatenes størrelse. Kartet på neste side viser markaforskriftens dekningsområde.

Vernskog er skog som tjener til vern for annen skog eller som vern mot naturskader. Vernskog er for eksempel områder opp mot fjellet eller ut mot havet, der skogen er sårbar og kan bli ødelagt ved feil skogbehandling. Slik skog skal derfor forvaltes på en særskilt måte, noe som er nedfelt i skoglovgivningen. Oversikt over vernskogområdene i regionen ligger på [Statsforvalteren sine nettsider](#).

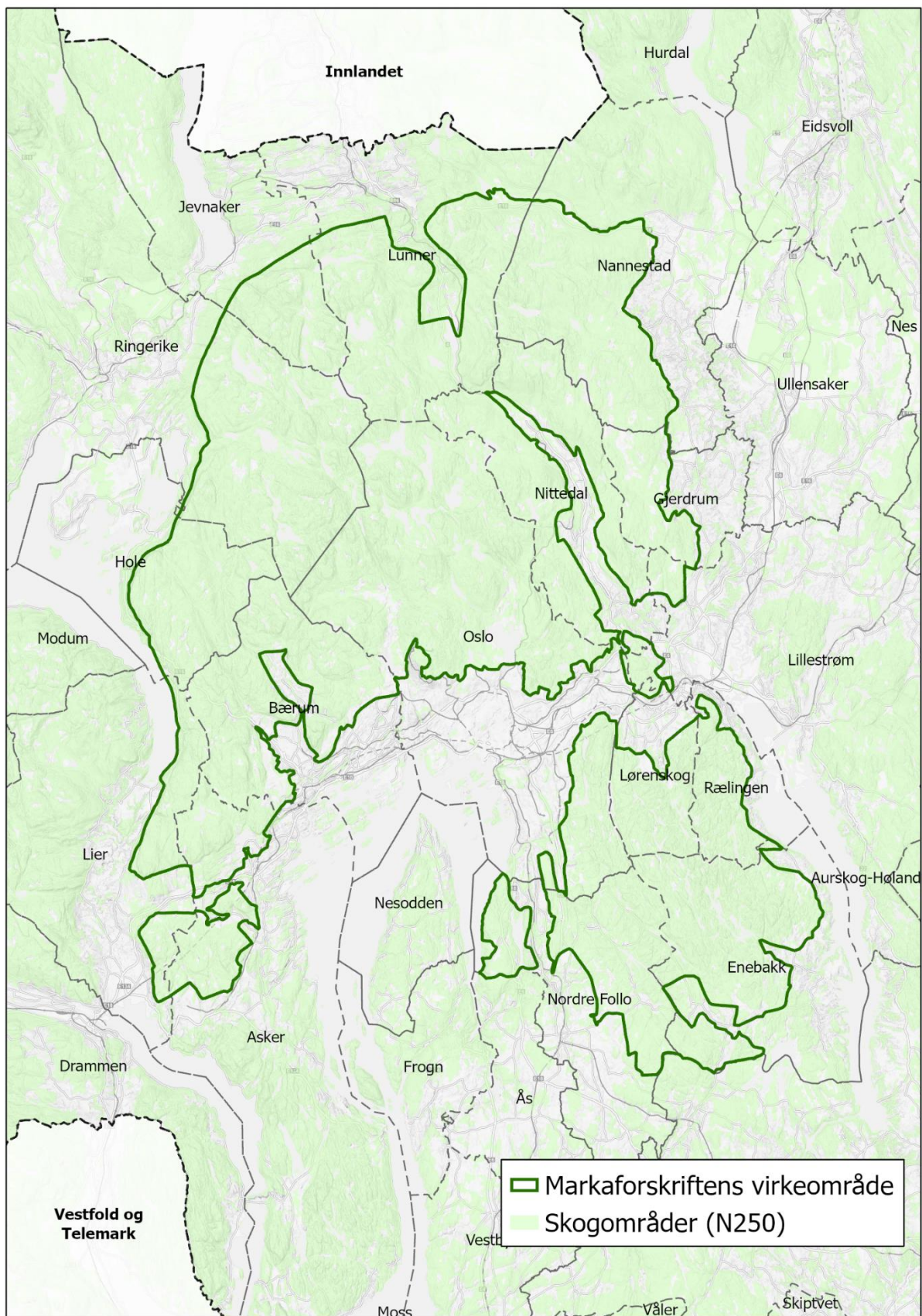
Vannressursloven skal sikre god miljøtilstand for alle vannforekomster og stiller krav til kantsoner og avrenning, også som følge av skogsdrift og bygging og drift av skogsbilveier.

Naturmangfoldloven presiserer skogeiers plikt til aktsomhet for tiltak som ikke er søknadspliktig.

Friluftsloven sikrer allmennhetens frie ferdsel i utmark.

Kulturminneloven pålegger skogeier spesiell aktsomhet for automatisk fredede kulturminner, også de som ikke er registrert.

Skogsertifisering: Skognæringen følger i dag to standarder for bærekraftig skogbruk (PEFC og FSC). Her legges føringer for skogforvaltningen for å sikre skogproduksjon, høsting av skogressursene, hensyn til friluftslivet og levevilkår for truede og sårbare arter. Alt tømmer som omsettes i regionen kommer i dag fra sertifiserte skoger.

Bilde 6: Markaforskriftens virkeområde (kartillustrasjon: Statsforvalteren i Oslo og Viken)

2.2 Nasjonale føringer

Regjeringen har uttrykt ambisjoner om en aktiv utnytting av skogen for næringsformål og i klimasammenheng.

Vi viser spesielt til de følgende stortingsmeldingene og strategidokumentene:

- Skog og trenæringa – ein drivar for grøn omstilling (2019)
- Meld. St. 6 (2016-2017) – Verdier i vekst: Konkurransedyktig skog- og trenæring
- Regjeringens bioøkonomistrategi: Kjente ressurser – uante muligheter (2016)
- Klimakur 2030
- Embetsoppdraget fra LMD til Statsforvalteren: Virksomhets- og økonomiinstruks 2021

I meldingene er det målsetninger om blant annet økt bruk av tre i bygg, økt bruk av skogråstoff til bioenergi og aktiv utnytting av skogen i nærings- og klimasammenheng.

For å møte økt etterspørsel etter råstoff fra skogen skal det legges til rette for økt, bærekraftig hogst og uttak av skogbiomasse, og økt oppbygging av skog gjennom planting, planteforedling og andre skogbrukstiltak. Økt aktivitet i skogen skal kombineres med bedre kunnskap om miljøverdier i skog og styrkede miljøhensyn i skogbruket, inkludert hensyn til friluftsliv og folkehelse.

Også behovet for styrking av kompetanse og rekruttering til landbruket blir påpekt i meldingene. Tilrettelegging av skogbrukets infrastruktur trekkes fram som et annet sentralt felt.

Regionale føringer

Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU) for Oslo og Viken 2019-2022, med underprogrammene:

- Regionalt næringsprogram (RNP)
- Regionalt skog- og klimaprogram (RSK)

Statsforvalterens rolle og mandat

Statsforvalteren følger opp nasjonal politikk i regionene, som er spesifisert i et årlig tildelingsbrev, samt Virksomhets- og økonomiinstruks, fra Landbruks- og matdepartementet. Vi skal fremme satsingsområder og føringer fra de overnevnte nasjonale og regionale dokumentene, og vil i tråd med disse legge til rette for aktivitet i skogbruket innenfor bærekraftige rammer.

Statsforvalterens mandat til å legge føringer for skogbruket i regionen er begrenset til å følge nasjonale føringer.

2.3 Befolkning, rekreasjon og friluftsliv

Skogen i regionen er en samfunnsressurs ved sitt bidrag til folkehelsen. En betydelig del av befolkningen bruker skogen til rekreasjonsformål i fritiden gjennom hele året. Fritidsaktiviteter i skog er et lavterskeltilbud og derfor viktig for folkehelsen. Den bynære skogen er samtidig et viktig utstillingsvindu for det norske skogbruket.

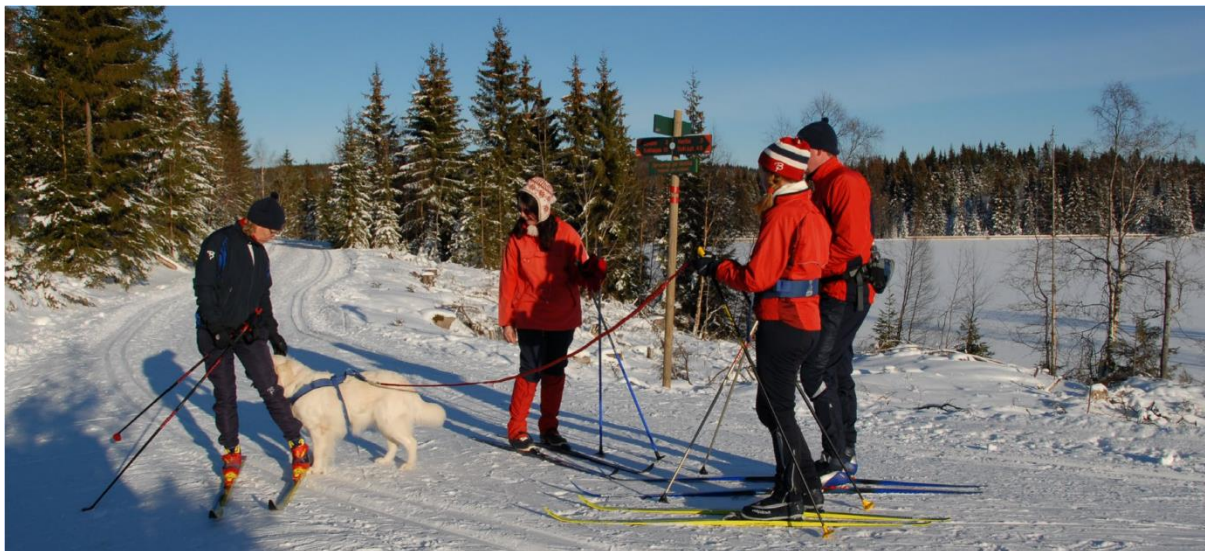
Flere kommuner i regionen har kommuneskog der både skogbruk og andre hensyn drives parallelt, utover føringene som gjelder i det ordinære skogbruket. Her vektlegges flerbruk av skogen spesielt og med hensyn til flere interessegrupper innen natur- og kulturopplevelse, friluftsliv og idrett i skogbehandlingen. Samtidig har kommunene mål om at skogens fornybare ressurser skal utnyttes gjennom aktivt skogbruk.

Befolkningstettheten og bruksinteressene varierer innad i regionen. Også utenfor Markaområdet

er det et generelt behov for å ta hensyn til friluftsliv parallelt med det aktive skogbruket. Dette skal skje i tråd med lovverk, forskrifter og standarder for skogsertifisering. Samarbeid og informasjon er her en viktig nøkkel.

En del av skiløypene i regionen er lagt på skogsbilveier. Gjennom dialog og god informasjon kan konflikt forebygges når skogsbilveien skal brukes til tømmertransport vinterstid. For friluftslivet er det viktig med rydding av ferdselsårer slik at den frie ferdselen ivaretas, og at det er gode muligheter til å drive friluftsliv både i skogen og langs vann og vassdrag. Generelt gjelder at hensynet til friluftslivet skal vurderes ved nybygging og ombygging av skogsveier, jf. landbruksvegforskriften.

Bilde 7: Skiløype på skogsbilvei (Foto: Terje Johannessen)

Skognæringens omdømme blir påvirket av hvordan forvaltningen gjennomføres og av hva innbyggerne mener, oppfatter og kjenner til om skogbruk. Det er derfor ønskelig med enhetlig forvaltning og økt informasjon om skog og skogbruk til befolkningen, særlig i områder der flerbruksinteressene er mange. Merking og informasjonsoppslag i bynære områder der det foregår skogsdrifter kan også være konfliktdempende.

2.4 Biologisk mangfold og vern

Skogen har biologisk viktige områder med betydning for et stort antall arter. Spesielt viktig er områder med mange truede og sårbare arter fra den norske rødlista.

Skoglovens bærekraftforskrift omtaler hensyn til miljøverdier ved tiltak i skog. Videre er det derfor utformet egne kravpunkt om dette i næringens standarder for skogsertifisering. Her inngår registrering og kartfestet dokumentasjon av nøkkelbiotoper. Nøkkelbiotopene skal enten settes av urørt, forvaltes på en måte som ikke forringer forholdene for biologisk mangfold, eller de skal forvaltes på en måte som bedrer forholdene for det biologiske mangfoldet.

Vern av skog er et statlig virkemiddel for å ta vare på det biologiske mangfoldet. I løpet av 2000-tallet har man oppnådd skogvern gjennom ordningen med frivillig vern, der skogeier tilbyr staten skogareal for vern mot erstatning. Frivillig vern er i dag den formen for vern etter

naturmangfoldloven, som i hovedsak benyttes. Det er også frivillig vern-ordningen som skal benyttes ved vern av privat skog i Oslo og Viken. Stortinget har vedtatt et mål om 10 % vern, som hovedsakelig skal skje gjennom frivillig vern.

Statlige og regionale myndigheter ønsker økt vern som omfatter lokaliteter med høy naturverdi i Oslo og Viken. Det er særlig et mål med vern av slike områder i de høyproduktive skogområdene i lavlandet. Fra 2021 vil også skogområdets betydning for tømmerforsyning til industrien komme inn som et moment i vurderingen ved frivillig vern.

Det er behov for å gjøre frivillig vern-ordningen bedre kjent blant skogeierne. Det er viktig at det settes av tilstrekkelige, statlige bevilgninger til erstatning gjennom denne ordningen.

Areal produktiv skog vernet eller med miljørestriksjoner i Oslo og Viken

Type båndlegging	Areal (km ²)	Andel (%)
Avsatt til nøkkelbiotoper og naturtyper (A-verdi)	226	1,9
Båndlagt til formål etter skogstandard	946	8,0
Vernet etter naturvernloven/naturmangfoldloven	535	4,5
I prosess med frivillig vern, pr. 1.1.2021	165	1,4
Venter på oppstart av prosess for frivillig vern, pr. 1.1.2021	75	0,6
Sum areal som er båndlagt for skogbruket	1 947	16,6

(Areal/andel av produktivt skogareal i Oslo og Viken)

Bilde 8: Skogen har biologisk viktige områder med betydning for et stort antall arter (Foto: Statsforvalteren i Oslo og Viken)

2.5 Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer

Natur i Norge (NiN) og Miljøregistreringer i skog (MiS)

Natur i Norge (NiN) er utviklet av Artsdatabanken og er et type- og beskrivelsessystem for all variasjon i naturen.

Systemet skal være kjernen i all naturkartlegging i Norge, og gi et felles verktøy for alle, uavhengig av fagsektor.

Metodikken som brukes i skogbruket heter **Miljøregistreringer i skogbruket (MiS)**, og er beskrevet i følgende veileder:

- [Veileder for kartlegging av MiS-livsmiljøer etter NiN](#)

MiS-NiN: Kartlegging og konvertering

Kartlegging av MiS-livsmiljøer videreføres etter innføringen av NiN, og beskrives i henhold til NiN sin typeinndeling og beskrivelsessystem.

NiN omfatter i prinsippet alle livsmiljøene i MiS, og disse har tilnærmet samme beskrivelse og registreringskriterier som MiS-livsmiljøene.

Dermed er det mulig med full konvertering til beskrivelsene i NiN samtidig som MiS-metodikken ivaretas. På noen områder er det imidlertid forskjeller som gjør at det er behov for supplerende kompetanse.

(Kilde: Veileder for kartlegging av MiS-livsmiljøer etter NiN 1.0.3, Landbruksdirektoratet (2020), Artsdatabanken)

Skogbruksplanlegging med miljøregistrering er et viktig verktøy for å nå målene i nasjonal skogpolitikk. Miljøregistreringer i skog (MiS-registreringer) er en del av skogbruksplanen som skogeieren bruker i driften av eiendommen, og slike registreringer og planer er et viktig grunnlag for miljøinnsatsen i skogbruket. Om lag 195 000 dekar (195 km²) er så langt etablert som nøkkelbiotoper etter MiS-metodikk i vår region.

I siste halvdel av 1990-talet ble det satt i gang et samarbeidsprosjekt i skogsektoren. Mål for prosjektet var å styrke miljøsatsingen i skogbruket, og å bedre tilliten både nasjonalt og internasjonalt til at skogindustrien i Norge henter virke fra et bærekraftig og langsiktig skogbruk.

Fra 2001 har MiS-registreringer vært en del av skogbruksplanleggingen. Fra 2004 er det en forutsetning for å motta tilskudd at data fra MiS-registreringene i skogplanprosjektene blir publisert i en nasjonal database (NIBIOs karttjeneste Kilden) og gjøres offentlig tilgjengelig.

I 2015 vedtok Stortinget at NiN-systemet (Natur i Norge) skal utgjøre kjernen i offentlig finansiert naturkartlegging i Norge (Meld.St.14 (2015-16)). Prinsippene i NiN er at naturkartlegging skal gjennomføres etter en mest mulig objektiv, verdinøytral og etterprøvbar metode.

MiS-metodikken er revidert og tilpasset NiN-systemet. En ny veileder for kartlegging av MiS etter NiN ble gjeldende fra 2017.

Kap. 3: Satsingsområder i handlingsplanen

Det er valgt ut tre satsingsområder i denne handlingsplanen:

Handlingsplan for skogbruk i Oslo og Viken 2021-2025	
Satsingsområde 1	Bærekraftig skogproduksjon og effektiv bruk av virkemidler
1.A	Bærekraftig skogproduksjon
1.B	Økonomiske virkemidler: Skogfond og enhetlig tilskuddsforvaltning
1.C	Skogbruksplan med miljøregistreringer
Satsingsområde 2	Infrastruktur og utvikling
2.A	Infrastruktur og tømmertransport
2.B	Utvikling og rekruttering
Satsingsområde 3	Skog- og trebruk som del av klimaarbeidet i regionen

Satsingsområdene er delt opp i undertema med tilhørende mål og tiltak. Tiltakene vil bli behandlet og satt i ansvar i samarbeid med skognettverkene i regionen.

Satsingsområde 1: Bærekraftig skogproduksjon og effektiv bruk av virkemidler

1.A Bærekraftig skogproduksjon

Aktivitetene i primærskogbruket er en forutsetning for all annen verdiskaping i skogsektoren både på kort og lang sikt. De siste årene har det vært høy aktivitet i primærskogbruket i hele regionen. Nivået for avvirkning har satt nye rekorder, og planteaktiviteten har økt sammenliknet med forrige femårsperiode. Det er viktig at aktiviteten på skogkultur fortsetter å holde tritt med avvirkningen for å opprettholde framtidig høy tilvekst, karbonbinding, og kvalitet på skogen.

Mål om økt skogkultur

De fleste deler av regionen har potensiale for økt aktivitet innen alle skogkulturtiltak. Særlig for ungskogpleie er etterslepet stort. Tall som kommunene har meldt inn viser at det samlede ungskogpleiebehovet er på over 155 000 dekar i regionen.

Det er også behov for økt aktivitet på planting og markberedning som ligger over dagens nivå. For markberedning vil det variere rundt i regionen hvor aktuelt dette er som tiltak, samt hvilken markberedningsmetode som bør benyttes.

Tallene som er satt som aktivitetsmål er basert på antatt realistisk målsetning per år i neste femårsperiode.

1.A Bærekraftig skogproduksjon

Mål:

- Opprettholde og øke aktiviteten og verdiskapingen i skogbruket gjennom bærekraftig forvaltning av skogen
- Hogst (uten tynning) bør ligge på ca. **2 700 000 m³**
- Tynningsaktivitet skal ligge på ca. **260 000 m³**
- Ungskogpleiearealet skal ligge på minst **110 000 dekar**
- Plantetallet skal ligge på ca. **10 000 000 planter**
- Markberedningsarealet bør ligge på ca. **16 000 dekar**. Aktualitet og metode må være tilpasset det aktuelle stedet

Tiltak:

- Skogkultur skal ha høy prioritet både i skognæringen og i offentlig skogforvaltning
- Skognettverkene og Kontaktutvalget for skogbruk skal påvirke innsatsområder og utvikling
- Alle aktører skal arbeide for informasjon til skogeiere for å bidra til økt kunnskap om skogkultur og økonomiske virkemidler

1.B Økonomiske virkemidler: Skogfond og enhetlig tilskuddsforvaltning

Av de økonomiske virkemidlene som er stilt til rådighet for skogbruket, er skogfond det viktigste for skogeier. Direkte tilskudd er også utløsende for aktivitet.

Vi trenger økt omsetning av skogfondet

Skogeiere i Oslo og Viken befinner seg høyt opp på landsoversikten over innestående skogfondsmidler. Dette kan delvis forklares med den høye avvirkningsaktiviteten som har vært de siste årene. På samme tid finnes det også mye ubrukte midler på skogfond som bør settes i drift for å sikre effektiv virkemiddelbruk i regionen.

Økt omsetning av innestående skogfond er avhengig av kontinuerlig arbeid med å gjøre skogfundsordningen bedre kjent for skogeiere, regnskapsførere m.m. Rådgivningsapparatet rundt skogeierne, både i forvaltningen og næringen, må ha et bevisst og aktivt forhold til å informere om skogfundsordningen.

Økt bruk av skogfond vil kunne frigi tilskuddsmidler, som dermed i større grad kan fordeles mer målrettet mot prioriterte tiltak.

Hva er skogfond?

- Skogfondet består av midler som skogeierne plikter å sette av ved alt salg av tømmer og biobrensel
- Formålet med ordningen er å sikre finansiering av en bærekraftig forvaltning av skogressursene
- Skogfondet skal gi skogeieren et bedre grunnlag for langsiktige investeringer, samt sikre viktige miljøverdier i den skogen som virket kommer fra, eller i annen skog som skogeieren har

(Kilde: Landbruksdirektoratet / www.skogfond.no)

Skogfond i Oslo og Viken (2020):

Innestående skogfond	660 mill. kr
Inn på skogfond (tilført)	209 mill. kr
Forbruk (uttak)	198 mill. kr
Sum økning av skogfondet i 2020	11 mill. kr

Det tar i gjennomsnitt 5 år fra en skogfondskrone settes inn til den tas ut i Oslo og Viken.

Målrette bruken av tilskudd i regionen

Med tøffere prioriteringer av tilskuddsmidler i en stor region ønsker vi å målrette tiltak og områder til der tilskuddene gir størst effekt.

Det er ønskelig at kommunene forankrer sine tilskuddsstrategier i prioriteringene i denne handlingsplanen. Vi oppfordrer til å utarbeide felles tiltaksstrategier gjennom skognettverkene, og at kommunene i størst mulig grad harmoniserer tilskuddssatsene seg imellom.

Aktivitetstilskudd til ungskogpleie

Fra flere hold har det blitt etterlyst økonomiske insentiver som kan bidra til økt aktivitet på skogkulturfeltet.

For ungskogpleie ønsker vi å legge til rette for en ordning for aktører som utfører oppdrag for en skogeier, i form av et aktivitetstilskudd. Denne ordningen har som formål å stimulere til økt oppsøkende virksomhet for ungskogpleieoppdrag. [Liknende ordning er innført i Vestfold og Telemark](#).

1.B Økonomiske virkemidler: Skogfond og enhetlig tilskuddsforvaltning

Mål:

- Tilskuddsmidlene i regionen skal rettes mot tiltak og områder der de gir størst effekt
- Skogeiere og regnskapsførere skal være godt informert om de mulighetene som ligger i de økonomiske ordningene i skogbruket
- Rådgivningsapparatet skal bidra til økt omsetning av midler som står inne på skogfond i regionen

Tiltak:

- Kommunene bør legge til rette for felles tilskuddssatser og tiltaksstrategier der det er hensiktsmessig
- Ungskogpleie bør være et prioritert tiltak
- Markberedning bør være et prioritert tiltak på egnede arealer
- Forvaltningen skal legge til rette for å innføre et aktivitetstilskudd til ungskogpleie
- Aktørene skal sende ut informasjonsmateriell om skogfond fra Skogkurs til regnskapsførere, og legge til rette for kurs
- Ha bruk av skogfond som tema på arrangementer med næring og forvaltning

1.C Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer

Skogbruksplanlegging med miljøregistrering er et viktig verktøy for å nå målene i nasjonal skogpolitikk. Statsforvalteren har ansvar for å utarbeide en hovedplan for skogbruksplanlegging med miljøregistreringer.

Behov for gode planer for skogeier

Fra Landbruks- og matdepartementets side er det klart uttrykt at det er skogeiers behov som står i sentrum for takstene og takstproduktene som tilbys. Kravene til skogbruket i dag krever verktøy som bidrar til optimalisering for å redusere kostnader og øke rotnetto til skogeier. Samtidig gir kartleggingen av naturverdier (livsmiljøer) informasjon til skogeier om arealer som er særlig viktig å ta vare på i planlegging av skogbrukstiltak. Hogst og omsetting av tømmer kan normalt bare skje på eiendommer som er miljøregistrert.

Det offentlige har i all hovedsak hatt fokus på å etablere skogbruksplaner for skogeierne ved å organisere opp kommunevis områdetakster, og være rådgiver og tilskuddsforvalter. Det er et ønske fra nasjonale myndigheter om å se på nye metoder for å organisere skogbruksplanleggingen i fremtiden, for å skape et bedre og mer praktisk verktøy for skogeier.

Det er viktig at informasjonen i planene blir presentert på en god og forståelig måte. Det offentlige må bruke sin rolle som premissgiver under planleggingen av nye takstprosjekt for å sikre dette.

Kursing i bruk av planene

Det er viktig å sikre at planene blir tatt i bruk, og at de bidrar til økt aktivitet innenfor bærekraftige rammer. Det er ønskelig å legge til rette for kursing og opplæring i bruk av planene for skogeiere. Dette er aktuelt både der det foreligger nye planer, og også som oppfriskningskurs for skogeiere i områder som er midt i et omdrev av en gjeldende takst.

1.C Skogbruksplan med miljøregistreringer

Mål:

- Bidra til å utvikle skogbruksplanlegging med miljøregistreringer som et godt og effektivt verktøy for skogbruket
- Skogbruksplanlegging skal brukes aktivt for å bidra til økt skogkulturaktivitet og et rasjonelt og effektivt skogbruk

Tiltak:

- Legge til rette for bedre tilbud om kurs og opplæring i bruk av skogbruksplan med miljøregistreringer, i samarbeid med leverandørene av skogbruksplaner, skogbrukets organisasjoner og Skogkurs
- Skognæringen fortsetter å utvikle skogbruksplan med miljøregistreringer som et godt og forståelig verktøy for skogeiere. Forvaltningen bidrar gjennom takstutvalgene innenfor gitte rammer
- Data fra skogbruksplanene må brukes aktivt innenfor gjeldende regelverk for å redusere kostnader i verdikjeden fra stubbe til industri

Satsingsområde 2: Infrastruktur og utvikling

2.A Infrastruktur og tømmertransport

For å ha en lønnsom skognæring og skogsindustri er det avgjørende at regionen har kostnadseffektive transportløsninger. Dette gjelder transport fra stubbe til industri og videre til forbruker.

Ombygging og flaskehalser på eksisterende vegnett

I Oslo og Viken har vi generelt et godt utbygd skogsbilvegnett, men det er behov for omfattende ombygginger for å holde dagens krav til rasjonelle transportløsninger. Kommunene i regionen har spilt inn at det er behov for ombygging av minst 200 km skogsveg per år i neste femårsperiode. Behovet for nybygging av skogsveg er anslått til å være om lag 20 km i året.

Gjeldende vegnormal (fra 2013, revidert i 2016) er tilpasset 24 meters vogntog med 60 tonn tillatt totalvekt.

Det er viktig å prioritere økonomiske virkemidler til flaskehalser på det eksisterende vegnettet i skogen. Spesielt gjelder dette bruer som ofte er av eldre dato og har ukjente styrkeegenskaper. Oftere styrtregn gjør utskifting av gamle stikkrenner til stikkrenner med økt kapasitet viktig.

Offentlige veger

Det er viktig at det offentlige vegnettet har god nok standard. Dette gjelder både kommunal -, fylkeskommunal – og riksvegnettet.

Riksvegnettet i Oslo og Viken har ingen begrensninger for skogbrukets transportbehov. Fylkesvegnettet i gamle Buskerud har heller ingen problematiske begrensninger. For gamle Østfold og Akershus gjenstår det fortsatt vegstrekninger som er begrensende for skogbrukets transportbehov. I tillegg har begge disse to gamle fylkene flere bruer som skaper utfordringer for skogbrukets transportbehov.

I 2020/2021 vil det bli gjennomført en prøveordning med 74 tonn tillatt totalvekt på det offentlige vegnettet. Dette vil skogbruket kunne dra nytte av, men for å utnytte ordningen må transportutstyret oppgraderes med flere akslinger på trekkvogn og henger.

Rasjonelle transportløsninger i regionen

Slik situasjonen er i skogbruket i dag, er det økt fokus på eksport av massevirke. Skogsindustrien har også behov for eksport av biprodukter fra sagbruksindustrien, samt transport av ferdige produkter. Dette setter krav til transportløsninger som er funksjonelle, økonomiske og miljøvennlige. Dette forutsetter tilgang på rasjonelle tømmerterminaler, etablering av sidespor på jernbanen og tilgang til dypvannskai.

Mer effektiv tømmertransport

Økning av tillatt totalvekt fra 50 til 60 tonn på veien gir:

- 33 % mer nyttelast
- 25 % færre transporter
- 15-20 % lavere utslipp
- 15-20 % lavere kostnader

2.A Infrastruktur og tømmertransport

Mål:

- Skogbrukets- og skogsindustriens transportkostnader skal reduseres
- Aktivitetsmål ombygging av skogsbilveg: **100 km** pr år
- Aktivitetsmål nyanlegg av skogsbilveg: **15 km** pr år

Tiltak:

- Kommunene skal prioritere om- og nybygging av skogsbilveger i sine tilskudsstrategier
- Skognæringen bør legge til rette for, og opprettholde, minst to stillinger som vegplanleggere i Oslo og Viken
- Kommunene må ha fokus på de kommunale vegene og eventuelt utbedre flaskehalser som påvirker skogbrukets infrastruktur negativt.
- Fullføre Flaskehalsanalyse-prosjektet for veier i skogbruket
- Oppskrive viktige veier for skogbruket
- Prosjekt for kartlegging av vedlikeholdsbehov av bruer på skogsbilvegnettet
- Skognæringen, sammen med det offentlige veiledningsapparatet, bør ta en koordinerende rolle i veiledning av vegforeninger og transportører for å sikre kunnskap om gjeldende vegstandarder og behov for ombygging

2.B Utvikling og rekruttering

Vi ønsker å legge til rette for utredning av mer effektive løsninger for samarbeid for å få opp aktiviteten innenfor skogkultur.

I tillegg mener vi det er viktig å sikre et felles fokus på rekruttering og kompetanse i regionen, både i form av formell utdanning, og kursing av skogeiere.

Samarbeid om skogkultur

Mulige samarbeidspunkt kan være å skaffe oversikt over arealer med etterslep av skogkulturbehov, og koble dette mot muligheter for å effektivt kunne sende ut informasjon til aktuelle skogeiere. Her er det viktig å utvikle gode systemer som sikrer at informasjon kan deles uten at det svekker konkurransen innad i næringen, personvern hensyn, eller tilliten mellom næring, andre interesser, forvaltning og skogeiere.

Rekruttering og kompetanse

Skogbruket i Oslo og Viken har behov for skogeiere som har relevant kompetanse og kjenner sitt forvalteransvar. For å bidra til aktiv forvaltning av skogarealene er det også viktig at stillingen som skogansvarlig i de respektive kommuner besittes av skogfaglig kompetente personer.

Mange av dem som eier skog i dag utfører ikke arbeid i skogen selv. Mange har yrker utenfor landbruket, og overtar jord- og skogbruk relativt seint i livet. Det er derfor behov for et godt apparat for etterutdanning og kursing i landbruket.

Skogbrukssektoren i våre fylker har, på lik linje med andre fylker, behov for rekruttering av ungdom til jobber på alle nivå, inklusive det operative skogbruket, offentlig forvaltning, og skogindustri. For å sikre dette er vi avhengige av samarbeid og dialog mellom skognæringen, forvaltningen og de regionale utdanningsmyndighetene, for å løfte hvilke tilbud det er viktig å sikre i regionen.

2.B Utvikling og rekruttering

Mål:

- Samarbeid mellom forvaltningen og næringen om effektive løsninger for å følge opp skogkulturaktiviteten
- Det skal være nødvendig rekruttering og kompetanseheving innen skogbruket i regionen

Tiltak:

- Aktørene skal utrede hva som er mulige nye samarbeidsløsninger mellom skognæringen og forvaltningen for å få opp aktiviteten innenfor skogkultur
- Opprettholde kapasiteten på utdanningstilbudet innen naturbruk i regionen
- Videreføre ordningen med stipend innen naturbruksutdanningene
- Bruke kurstilbudet til Skogkurs o.l. for å utvikle skogeiere og ansatte i forvaltningen

Satsingsområde 3: Skog- og trebruk som del av klimaarbeidet i regionen

Et aktivt skogbruk og økt bruk av trevirke bør være en viktig del av klimaarbeidet i regionen. Det er ønskelig å gjøre det mer kjent hos beslutningstakerne at dette kan være del av en bærekraftig livsløpstankegang, og at det har positive ringvirkninger i form av verdiskapning.

Bruk av tre i bygg har manifestert seg som et populært og konkurransedyktig alternativ, for eksempel for skolebygg og studentboliger. Bruken av tre til bioenergi/oppvarming har også økt i regionen, med etablering av mange fjernvarme- og gårdsvarmeanlegg. Samtidig er det stort potensiale for å styrke kjennskapen til trebruk som et klimatiltak i regionen.

Det offentlige som premissgiver og innkjøper

For å øke bruken av trevirke i bygg og til bioenergi er det viktig at de offentlige aktørene er seg bevisst sin rolle som planmyndighet, og som premissgiver for å øke bruken av fornybare materialer.

For å oppnå dette er det viktig at de offentlige aktørene i større grad vektlegger skog- og trebruk i aktuelle kommunale og regionale planer, for eksempel i kommuneplaner og klima- og energiplaner. Kommunene, som eiere av mange formålsbygg, må stimuleres til å bygge med tre i bærende konstruksjoner og bruke bioenergi til oppvarming. Når kommunen skal lage egne planer som omfatter de aktuelle fagområdene, bør handlingsplanens mål og tiltak vurderes innarbeidet i dem.

Skogbruk i landbrukets klimaarbeid

Landbruksnæringen har en viktig rolle i å markedsføre skog- og trebruk som del av sine grønne ressurser. Et aktivt skogbruk bør løftes fram som en viktig kilde til fornybare materialer og et bidrag i et grønt karbonkretsløp. Bruk av tre bør være det naturlige valget ved investeringer i landbruket, både som bygningsmateriale og energikilde.

Landbruket har mulighet til å mobilisere for skogbruksaktivitet og trebruk gjennom sine ordninger for klimarådgivning. Det bør være et mål at det blir tilbudt rådgivning om trebruk og et aktivt skogbruk gjennom etablerte ordninger for klimarådgivning på gårdsnivå og liknende satsinger.

Rådgivning

De offentlige aktørene bør kjenne til aktuelle støtteordninger for trebruk i bygg eller til oppvarming, og informere om disse inn mot beslutningstakerne. De bør også kjenne til at det finnes et profesjonelt rådgivningsapparat for dette i regionen som kan bidra med kunnskap inn i dette arbeidet (NIBIO, Trebruk AS, Bygg i Tre).

Videre er det viktig å sikre oppfølging av målsetninger om skog- og trebruk i lokale og regionale partnerskap og andre aktuelle fora. Skogbruket og forvaltningen har en rolle i å bidra til at aktører innen næringen kjenner mulighetene til å søke støtte og konkurrere på like vilkår med annen industri.

Støtteordning	Aktør	Beskrivelse
Bioøkonomiordningen	Innovasjon Norge	Innovativ bruk av tre
Fornybar energi i landbruket	Innovasjon Norge	Bioenergi
Investeringsmidler i landbruket (IBU)	Innovasjon Norge	Ekstra tretilskudd til landbruksbygg innenfor prioriterte områder tradisjonelt landbruk
Skogtiltaksfondet	Skognæringen	Støtter utvikling i deler av verdikjeden for tre
Klimasatsordningen	Miljødirektoratet	Kommuner og fylkeskommuner kan søke støtte til miljøriktige valg, eks. bruk av tre
Tilskudd til næringsutvikling og innovasjon	Fylkeskommunen	Støtte til utviklingsprosjekter og tiltak som tilrettelegger for et omstillingsdyktig næringsliv, legge til rette for nye grønne næringer basert på fornybare ressurser og innovativ teknologi
Tilskudd til næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving i landbruket	Fylkeskommunen	Støtte til regional næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving med mål om å styrke verdiskapingen i landbruket
Støtte til næringsutvikling	SIVA	Mulighet for støtte til næringsutvikling i treindustrien
Skattefunn	Forskningsrådet	Mulighet for støtte til bruk av tre
Støtte til bærekraftige materialvalg	ENOVA	Mulighet for støtte til bruk av tre
	Regionale forskningsfond	Mulighet for støtte til bruk av tre

Oversikt over støtteordninger/aktører der det er mulig å søke om støtte til bruk av tre i regionen. Med forbehold om feil og regionale føringer.

3. Skog- og trebruk som del av klimaarbeidet i regionen

Mål:

- Øke bevisstheten rundt skog- og trebruk som et klimatiltak
- Øke bruken av skogbasert bioenergi til oppvarming
- Øke bruken av tre i byggerier

Tiltak:

- Kommunene, som eiere av mange formålsbygg, må stimuleres til å bygge med tre i bærende konstruksjoner og bruke bioenergi til oppvarming
- Skogansvarlige i kommunene bør bidra til at skog- og trebruk blir tatt inn som klimatiltak i kommuneplaner og relevante temaplaner
- Statsforvalteren som planmyndighet har en rolle i å fremme skog- og trebruk i høringsinnspill til kommunale og regionale planer, samt i egne planer
- Landbruket må ta sin del av arbeidet med å fremme bruken av tre og bioenergi ved selv å ha tre som førstevalget ved investeringer i egen næring
- Statsforvalteren, i samarbeid med fylkeskommunen, skal gjøre støtteordningene og rådgivningsapparatet for trebruk mer kjent for kommunene og andre aktuelle aktører
- Aktørene har en viktig rolle i å holde det regionale partnerskapet for landbruk orientert om saker som er viktig for næringsutvikling innen skog- og trebruk
(Det regionale partnerskapet for landbruk består av Innovasjon Norge, Viken fylkeskommune, Statsforvalteren i Oslo og Viken, samt næringsorganisasjoner)

Aktuelle dokumenter og lenker

Tidligere skogstrategier:

- [Skogstrategi Buskerud 2014-2017 med statistikk og handlingsplan](#)
- [Strategisk plan for skogbruket i Akershus og Oslo 2016-2019 med Handlingsprogram 2018](#)
- [Bygdeutviklingsprogram for Østfold 2013-2016](#)

Andre refererte dokumenter:

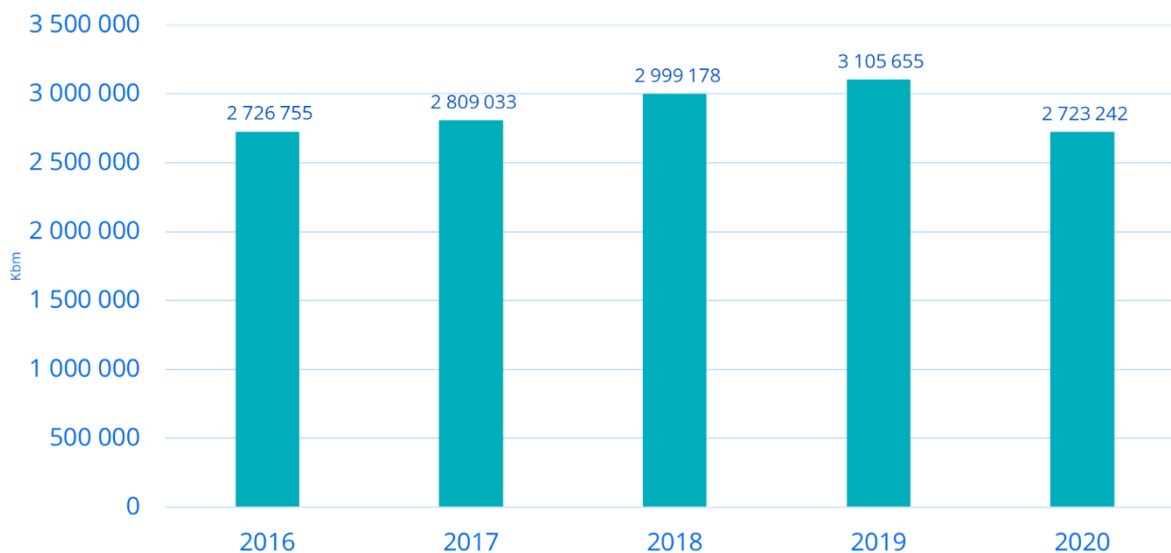
- [Meld. St. 6 \(2016-2017\) – Verdier i vekst: Konkurransedyktig skog- og trenæring](#)
- [Skog og trenæringa – ein drivar for grøn omstilling \(2019\)](#)
- [Klimakur 2030](#)
- [Regjeringens bioøkonomistrategi: Kjente ressurser – uante muligheter \(2016\)](#)
- [Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker \(Miljødirektoratet\)](#)
- [Veileder for kartlegging av MiS- miljøer etter NiN 1.0.3 mai 2020](#)
- [Meld.St. 4 \(2015-16\) -Natur for livet- norsk handlingsplan for naturmangfold](#)
- [Oppdrag ungskogpleie – tilskuddsordning for økt aktivitet i ungskogfasen - Fylkesmannen i Vestfold og Telemark \(2020\)](#)

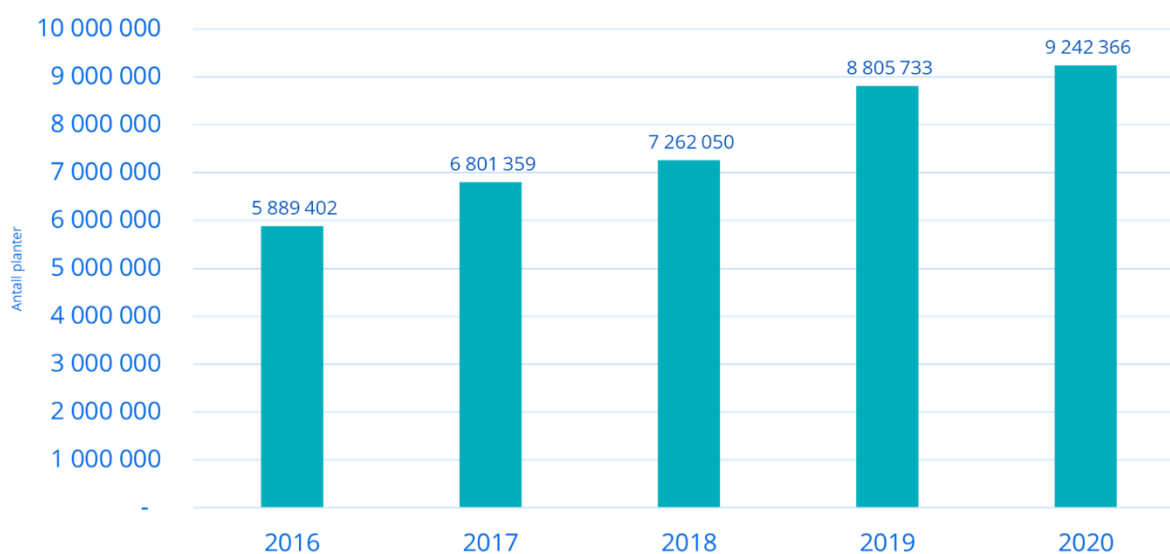
Tillegg

- Tall for aktivitet i skogbruket i Oslo og Viken siste 5 år (2016-2020) (også tilgjengelig med høyere oppløsning [på nettsidene våre](#))
- Mal for tiltaksplan til videre bruk i skognettverkene (vedlegg. [Tilgjengelig for nedlastning i Word-format fra nettsidene våre](#))

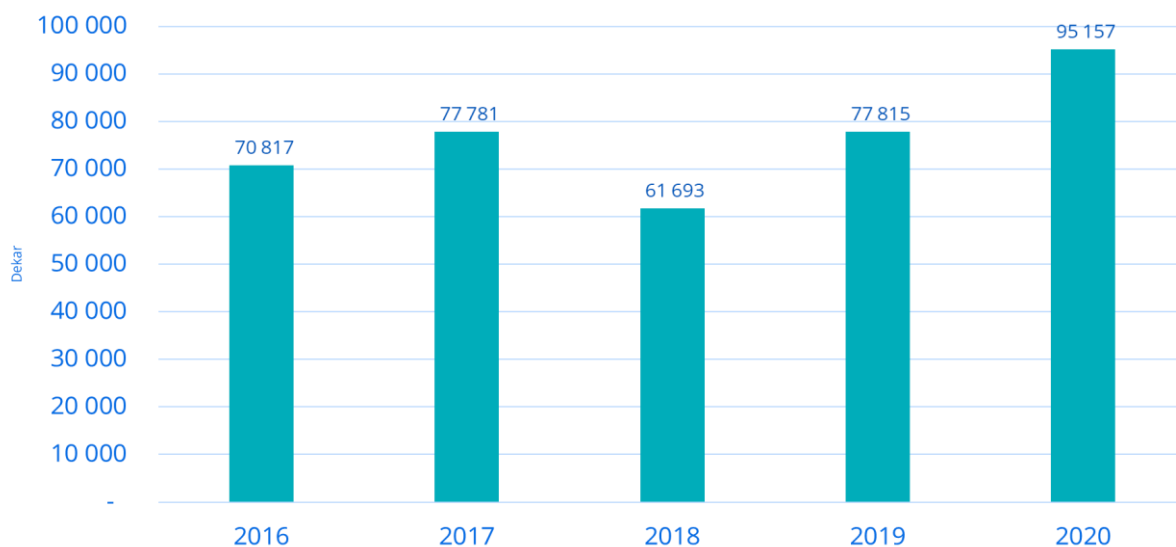
HOGST 2016-2020

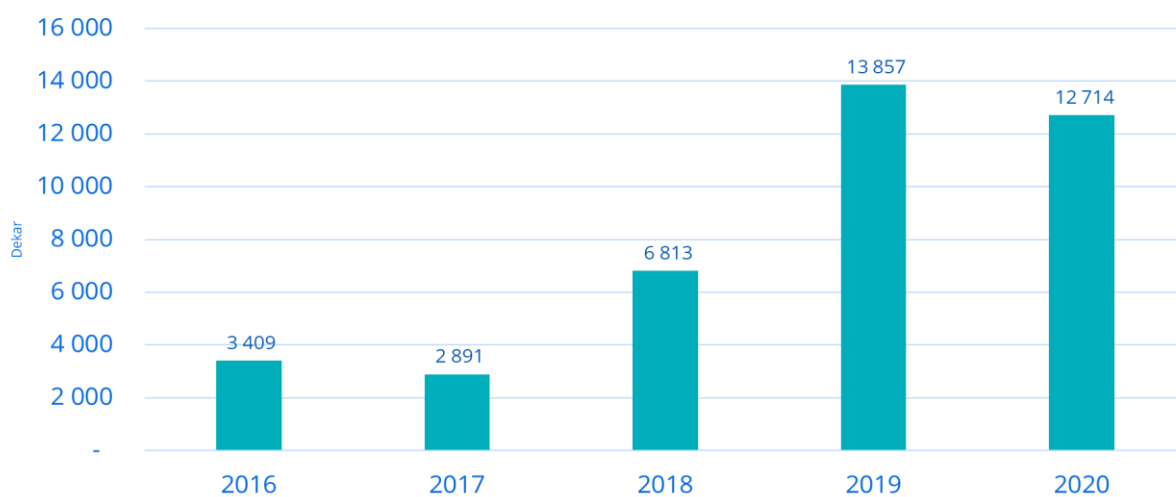
PLANTING (ANTALL) OSLO OG VIKEN 2016-2020

UNGSKOOGLEIE (DEKAR) OSLO OG VIKEN 2016-2020

MARKBEREDNING (DEKAR) OSLO OG VIKEN 2016-2020

Skogproduksjon i Oslo og Viken (2016-2020)

Kommune	Avvirkning (m3)		Planting (antall)		Ungskogpleie (dekar)		Markberedning (dekar)	
	Gj.sn. siste 5 år	2020	Gj.sn. siste 5 år	2020	Gj.sn. siste 5 år	2020	Gj.sn. siste 5 år	2020
Oslo	44 005	84 087	62 013	258 550	906	657	0	0
Halden	97 524	100 849	241 880	249 610	3 404	4 192	168	391
Moss	18 886	31 892	22 696	26 085	215	375	0	0
Sarpsborg	62 813	44 561	153 988	168 155	1 244	1 188	6	0
Fredrikstad	29 621	17 353	75 355	95 525	929	644	0	0
Drammen	42 550	39 691	106 544	129 660	1 091	1 105	85	165
Kongsberg	77 452	75 494	178 182	230 021	3 203	4 486	358	293
Ringerike	261 245	259 800	575 642	708 338	7 277	9 923	1 057	2 010
Hvaler	975	735	868	0	10	0	0	0
Aremark	55 641	46 814	179 390	299 125	2 850	2 537	190	612
Marker	83 698	87 910	200 251	241 395	3 570	3 969	330	613
Indre Østfold	202 667	179 396	748 835	761 974	4 798	6 309	252	470
Skiptvet	19 012	7 293	75 345	74 515	384	708	12	0
Rakkestad	77 863	56 753	230 356	225 974	2 352	3 051	236	338
Råde	12 222	8 699	31 505	41 750	203	308	5	0
Våler	58 775	42 284	159 569	191 484	1 293	2 271	49	0
Vestby	35 187	37 493	109 733	202 825	530	920	34	153
Nordre Follo	27 720	24 019	100 501	124 855	322	338	27	0
Ås	22 292	9 553	77 022	182 927	254	232	60	299
Frogn	18 464	29 781	62 979	83 820	224	313	24	65
Nesodden	11 453	16 161	39 501	48 510	100	280	0	0
Bærum	20 496	22 630	84 992	162 800	764	1 475	0	0
Asker	63 671	50 752	212 727	154 395	1 430	2 027	5	25
Aurskog-Høland	215 697	215 051	604 356	574 167	6 620	7 771	310	391
Rælingen	3 668	2 036	9 360	10 900	104	177	3	0
Enebakk	31 710	27 005	63 000	39 850	1 082	1 816	0	0
Lørenskog	5 710	6 952	25 860	16 600	185	188	0	0
Lillestrøm	66 516	58 874	185 787	253 460	1 181	1 876	25	110
Nittedal	25 678	31 871	92 717	160 206	736	782	0	0
Gjerdrum	13 157	12 499	28 990	66 050	237	335	10	0
Ullensaker	37 986	40 698	93 385	104 755	1 057	1 230	107	362
Nes (Ak.)	156 811	164 547	399 957	566 196	3 040	4 920	135	335
Eidsvoll	86 953	91 703	219 244	264 572	2 536	4 044	85	327
Nannestad	50 518	34 914	131 686	269 300	1 885	1 901	29	0
Hurdal	63 851	76 718	142 152	279 850	1 855	2 094	97	379
Hole	18 580	24 549	59 515	78 225	315	436	0	0
Flå	24 933	15 401	65 356	71 350	810	822	68	65
Nesbyen	54 115	56 352	88 271	84 500	662	903	486	405
Gol	34 902	44 043	92 771	101 350	297	461	178	223
Hemsedal	7 265	7 072	21 670	5 900	48	83	114	50
Ål	32 329	30 129	54 560	83 000	382	474	701	349
Hol	17 677	13 412	23 920	10 300	67	149	247	498
Sigdal	72 426	56 854	164 369	97 851	3 027	3 066	440	441
Krødsherad	53 517	56 588	99 687	82 710	2 535	3 025	419	499
Modum	105 181	83 956	244 402	275 140	2 471	3 156	95	182
Øvre Eiker	67 889	65 938	200 359	191 950	2 492	2 319	344	805
Lier	52 334	44 053	228 770	259 590	834	1 811	3	0
Flesberg	55 964	46 615	97 860	64 600	2 418	2 137	434	354
Rollag	33 978	27 984	71 742	71 010	688	836	250	559
Nore og Uvdal	45 873	42 708	72 970	58 450	493	572	357	1 089
Jevnaker	43 060	48 384	92 270	118 165	687	889	59	71
Lunner	54 100	41 404	204 412	365 519	791	753	135	251
SUM Oslo og Viken	2 876 610	2 742 310	7 609 272	9 287 809	76 888	96 334	8 029	13 179

Skogsbilveg i Oslo og Viken (2016-2020)

Kommune	Antall anlegg ferdigstilt i perioden	Nyanlegg	Ombygging
		Lengde (meter)	Lengde (meter)
Oslo	-	0	0
Halden	15	9 115	6 708
Moss	-	0	0
Sarpsborg	6	0	10 290
Fredrikstad	1	0	717
Drammen	10	1 200	4 090
Kongsberg	22	1 797	34 915
Ringerike	42	7 414	40 930
Hvaler	-	0	0
Aremark	19	5 159	30 505
Marker	16	4 250	1 854
Indre Østfold	13	3 426	4 348
Skiptvet	1	64	0
Rakkestad	32	2 416	43 217
Råde	-	0	0
Våler	13	4 443	8 575
Vestby	1	100	850
Nordre Follo	-	0	0
Ås	-	0	0
Frogn	-	0	0
Nesodden	-	0	0
Bærum	-	0	0
Asker	7	775	7 806
Aurskog-Høland	26	7 665	34 199
Rælingen	1	0	0
Enebakk	1	50	50
Lørenskog	1	0	0
Lillestrøm	1	0	748
Nittedal	1	110	1 007
Gjerdrum	-	0	0
Ullensaker	-	0	0
Nes (Ak.)	8	215	10 259
Eidsvoll	2	0	3 849
Nannestad	3	0	2 584
Hurdal	3	0	12 611
Hole	-	0	0
Flå	3	405	600
Nesbyen	3	450	2 840
Gol	-	0	0
Hemsedal	-	0	0
Ål	8	807	6 490
Hol	-	0	0
Sigdal	13	2 613	9 601
Krødsherad	11	2 040	9 315
Modum	14	1 927	27 434
Øvre Eiker	13	1 450	14 111
Lier	5	0	6 957
Flesberg	31	7 464	16 402
Rollag	5	881	3 290
Nore og Uvdal	12	2 224	4 195
Jevnaker	8	1 565	12 145
Lunner	13	0	20 681
SUM Oslo og Viken	384	70 025	394 173

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov